

Vědec – pedagog – soudce

(K 65. výročí narození
prof. JUDr. Vladimíra Klokočky, DrSc.)

Ilona SCHELLEOVÁ

V dubnu 1994 se dožívá významného životního jubilea prof. JUDr. Vladimír Klokočka, DrSc., osoba, která je spojena s brněnskou právní fakultou již pětadvacet let. Byl při jejím obnovení v roce 1969, po nuceném odloučení se k ní znovu vrátil po listopadu 1989 a dodnes patří, i přes značné časové zaneprázdnění, k významným členům pedagogického sboru.

Prof. Vladimír Klokočka se narodil 23. dubna 1929 v Praze. V roce 1948 maturoval na reálném gymnáziu a poté v letech 1948 – 1952 studoval na právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jeho zájem o vědeckou práci předurčil jeho další působení. Zůstává na katedře státního práva pražské právnické fakulty, kde se začíná výrazně profilovat v oblasti zejména československého a západoevropského ústavního práva. Prvním vyvrcholením jeho vědecké činnosti je obhajoba kandidátské disertační práce na téma „Postavení francouzského parlamentu ve Čtvrté republice“ v roce 1960. Poté v letech 1961 – 1962 absolvuje dvousemestrové postgraduální studium na „Institut des Études Européennes“ v Turinu, což mu umožnilo převzít externě výuku v oboru ústavního práva ve francouzském jazyce na Univerzitě 17. listopadu. V roce 1966 se v oboru ústavní právo úspěšně na pražské právnické fakultě habilitoval.

Od poloviny šedesátých let byl činný v různých odborných komisích a grémiích, zabývajících se možnými reformami politického a právního systému. Svojí účastí obohatil i tzv. Mlynářův tým, účastnil se práce v komisích zřízených k přípravě federalizace Československa v době Pražského jara a jako člen České národní rady byl pověřen vypracováním koncepce a řízením prací na novém volebním zákoně a na jednání rádu České národní rady. V té době byl i důležitým pracovním úvazkem činný i v Ústavu státu a práva tehdejší Československé akademie věd. Tehdy také vrchol jeho vědecké práce. Publikuje práci „Volby v pluralitních demokraciích“ (Praha 1968), kterou také v roce 1969 obhajuje před vědeckou radou, která mu jednomyslně navrhuje udělit titul doktor právnických věd (DrSc.). V roce 1968 rovněž publikuje v Hamburku spis „Demokratischer Sozialismus – ein authentisches Modell“.

Své vědecké poznatky prezentuje na řadě vědeckých konferencích: Bejrút 1961, Řím 1962, Brusel 1962, Mohuč 1966, Heidelberg 1966 atd.

V té době je konečně prosazeno znovuotevření právnické fakulty v Brně, která měla navázat na své bohaté tradice. Vladimír Klokočka se stává jejím prvním děkanem a vedoucím katedry ústavy a ústavního práva. Zahajuje přednášky a semináře, píše nové učební pomůcky. Vědecká rada brněnské právnické fakulty navrhuje jeho jmenování profesorem. Svě děkanské funkce ani pedagogické činnosti v Brně si však mnoho neužil. V roce 1969 začíná po odstoupení Dubčeka vedení normalizace, jež Vladimír Klokočka byl jednou z prvních obětí. Ani titul doktora právnických věd ani profesura mu nebyla z politických důvodů udělena. V průběhu tzv. „normalizace“ je postupně zbaven všech funkcí a odstraněn z vysokoškolského prostředí. Z brněnské právnické fakulty tedy musí odejít a uchyluje se jako právník do České státní pojišťovny v Praze. Politické činnosti se však nevzdává. S politickou atmosférou, která u nás zavládla v sedmdesátých letech se nedokázal smířit, proto podepisuje několik peticí a protestních dopisů, mimo jiné ve věci Plastic People. Jeho protinormalizační činnost vrcholí v roce 1976 podpisem Charty 77. Vládnoucí politické kruhy rozvíjejí za to proti němu štvavou kampaň, je vyloučen z odborů i z pracovního poměru pro „politickou nespolehlivost“. V důsledku série šikán a na doporučení tehdejšího ministra vnitra opouští republiku (19. listopadu 1977).

Nová kapitola života Vladimíra Klokočky začíná ve Vídni, odkud odchází do Mnichova. Zde od 1. ledna 1978 nastupuje místo samostatného vědeckého pracovníka s pedagogickými úvazky na Ústavu politických věd Technické univerzity. Vrací se k vědecké a pedagogické práci v oboru ústavních systémů a politické teorie západních států i zemí tzv. „reálného socialismu“. Obsahem jeho činnosti byly zejména semináře a kolokvia k otázkám politického a ústavního systému zemí východního bloku, dále kursy ústavních a politických institucí západních států jakož i kurs politických teorií.

Výsledkem jeho intenzivní vědecké práce ve Vídni a v Mnichovu byla řada studií k analýze systému tzv. „reálného socialismu“, příp. k situaci v Československu (např. ke stavu občanských práv – kritiku oficiální vládní zprávy pro Ženevskou konferenci 1979), z nich některé byly publikovány v časopisech a denním tisku SRN (např. dvoudílná dokumentace o pojetí občanských práv a postavení jednotlivce v systému tzv. „reálného socialismu“, publikovaná ve Frankfurter Rundschau v roce 1981: „Keine Grenzen zwischen Anwendung und Missbrauch der Macht – zur Stellung des Einzelnen im System des –realen Sozialismus–.“ Z jeho dalších publikací z té doby je třeba upozornit zejména na dvě: „Pipers Wörterbuch zur Politik – Sozialistische Systeme“, Hrsg. Klaus Ziemer, München 1986 – viz heslo „Wahlen“, s. 531 – 538 a „Unruhe ist die erste Bürgerpflicht“, Hrsg. Irma Hanke, Baden-Baden 1988 – viz kapitola „Chancen und Risiken der Gorbatschowschen Perestrojka“, s. 207 – 23.

Kromě výuky na mnichovské univerzitě měl řadu přednášek v jiných institucích, zejména v Akademii für politische Bildung v Tutzingu, přednášky na univerzitě v Augsburgu, vystoupení v pařížské televizi k 10. výročí Pražského jara atd.

Po událostech v listopadu 1989 Vladimír Klokočka ani na okamžik nezaváhal

a začal znovu působit vědecky, pedagogicky, ale i politicky v Československu. Vrací se na pražskou i brněnskou právnickou fakultu, kde znovu přednáší vybrané problémy z ústavního práva. Kromě časopiseckých článků publikuje mimo jiné knihu „Politická reprezentace a volby v demokratických systémech“ (Praha 1991). Dodatečně je mu přiznán titul doktora právních věd a v roce 1991 je jmenován profesorem. V roce 1993 je mu udělen čestný doktorát právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Od prosince 1989 se účastní prací na přípravě volebního zákona a na reformě politických a ústavních institucí v ČSFR.

V roce 1993 je jmenován soudcem Ústavního soudu České republiky, kde úspěšně uplatňuje své bohaté teoretické i praktické znalosti.

Vzhledem k jeho životní vitalitě je nesporné, že jak posluchače, tak vědeckou právnickou obec v dalších letech obohatí svými rozsáhlými životními zkušenostmi a teoretickými znalostmi.